

УДК 377:305 (560)

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.71-1.23>**Н. М. Корчинська**кандидат педагогічних наук, доцент,
Академія зовнішньої розвідки України

ПОДОЛАННЯ ҐЕНДЕРНОГО РОЗРИВУ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ТУРЕЧЧИНИ

Статтю присвячено виявленню ефективності політики уряду Туреччини щодо подолання ґендерного розриву, ґендерної нерівності і ґендерних стереотипів у системі професійної освіти, яка проводиться останні десятиліття у співпраці із представниками Європейського Союзу. Незважаючи на те, що на юридичному рівні Туреччина намагається підтримувати права і свободи жінок і дівчат, підписавши деякі міжнародні документи, наприклад «Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації проти жінок», «Пекінську платформу дій» і т.д., а на практиці разом із неурядовими організаціями і західними партнерами втілює у життя багато освітніх проєктів, поки що рівень охоплення освітою дівчат тут на всіх рівнях, починаючи із початкового, залишається недостатнім. На офіційному рівні в Туреччині немає жодних законів, які б перешкождали дівчатам користуватися перевагами дошкільної, початкової, середньої, професійно-технічної або вищої освіти. Однак наявні помітні відмінності між кількістю жінок і чоловіків, які відвідують навчальні заклади у сільських та міських районах, різних географічних регіонах країни і в містах різного рівня соціально-економічного розвитку. Система професійної освіти Туреччини відтворює стереотипні ролі для жінок та чоловіків, і ці ролі відбиваються на професійному та освітньому виборі хлопчиків і дівчат. Дівчата, як правило, беруть участь у програмах загальної та професійно-технічної освіти, які в майбутньому допоможуть їм отримати «жіночу» роботу. На рівні університетської освіти дівчата віддають перевагу соціальним наукам, тоді як хлопці частіше йдуть на технічні кафедри. Як показують статистичні дані, завдяки спільним зусиллям урядовців і освітян кількість дівчат у початковій освіті збільшилась до рівня, коли ґендерний розрив практично закритий. Однак розрив у середній освіті все ще існує, хоча він і зменшився до 2,5 відсотка. Тому подальші дії уряду повинні бути спрямовані не лише на обов'язкову реєстрацію дівчат до школи, а й на те, щоб вони залишалися у формальній системі освіти. Крім того, проаналізувавши ґендерну освітню політику Туреччини, можна зробити висновок, що у подоланні ґендерного розриву в середній і професійно-технічній освіті Туреччини великою проблемою лишається менталітет жителів цієї країни. Навіть якщо там і приймаються найкращі, прогресивні закони з відповідними механізмами захисту, але через владу, яка не прихильна до ґендерної рівності, ці закони не покращують становище жінок і дівчат.

Ключові слова: ґендерна нерівність, професійна освіта Туреччини, ґендерно чутлива освіта, освіта дівчат.

Постановка проблеми. Ґендерна дискримінація залишається однією з найбільших перешкод для отримання права на освіту. Недискримінаційна освіта вигідна як дівчатам, так і хлопцям, водночас вона також значною мірою сприяє подальшій побудові більш рівноправних стосунків між жінками та чоловіками у суспільстві й родині. Особливо гострим питанням дискримінації в системі освіти стоїть у країнах, де роль жінки традиційно обмежувалась хатніми обов'язками, народженням і вихованням дітей. Освіта має вирішальне значення для поліпшення соціальних умов для жінок, а разом із рівнем їх здоров'я та рівнем доходів вона є одним з основних показників у «Звіті про розвиток людини» (Human Development Report), який уперше було опубліковано у 1990 р. у рамках «Програми розвитку ООН» (United Nations Development Programme). Отже, інвестування в освіту дівчат і жінок є одним з найкращих

інструментів досягнення сталого розвитку та економічного зростання, а також надзвичайно високого соціального статусу та економічного прибутку. Однак всупереч розвитку освіти в усіх кутках планети освіта жінок, як і раніше, залишається головною проблемою у багатьох частинах світу. Ситуація в Туреччині не є винятком.

Хоча жінки здобули там рівні права на освіту після прийняття у 1924 році «Закону про уніфікацію освіти», на практиці ґендерна нерівність залишається великою проблемою. Рівень неписьменності серед жінок віком від 6 років становить 5,1%, тоді як серед чоловіків лише 0,8%. На кожні 10 неграмотних громадян припадає 8 жінок [2, с. 28]. Частка неграмотних серед дорослого населення жіночої статі (15+) становить 6,08% (KSGM, 2019: 22). За даними 2018 року, в Туреччині, де основна освіта є обов'язковою з моменту заснування республіки, кількість неграмотних жінок становить 1.872.537, а чоловіків – 325.551 [5].

У Туреччині все ще існує багато факторів, що заважають жінкам мати рівні можливості із чоловіками, що характерно для багатьох інших країн, що розвиваються. Незважаючи на велику кількість кампаній з популяризації освіти дівчат, проведених останніми роками, поки що рівень охоплення шкільною освітою на всіх рівнях, починаючи із початкового, залишається недостатнім. У «Звіті про ґендерний розрив» Всесвітнього економічного форуму, в якому було оцінено 135 країн, було виявлено, що у Туреччині жінки значною мірою відстають від чоловіків. Згідно з цим звітом Туреччина, якщо порівняти з попередніми роками, опустилася на чотири місця і посіла 130-е місце із 135 у списку рівності жінок та чоловіків. Турецькі жінки продовжують займати нижчі місця у рейтингу доступу до освіти. Туреччина посідала 113-е місце із 135 у доступі жінок до освіти [5]. Для порівняння: згідно із даними цього ж звіту від 2006 року у рейтингу рівності жінок Туреччина посідала 105-е місце із 135 країн, а у рейтингу рівного доступу до освіти посідала 92-е місце.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Поняття ґендеру і ґендерної рівності є одним із найбільш значущих термінів, які використовуються в жіночих студіях. Європейська рада (2004) визначає ґендерну рівність як «рівне визнання відмінностей між чоловіками та жінками, їх різних ролей у суспільстві й однакове оцінювання цих ролей». Більшість академічних кіл віддали перевагу концепції ґендерної рівності, розробленої у 1970-х [2, с. 29]. Ґендерні студії в системі освіти Туреччини стали надзвичайно популярними за останні три десятиліття. Найбільшу увагу дослідників привертав вплив ґендерної нерівності в освіті на економічний розвиток країни. Саме цій тематиці присвячені праці Мерьєм Мельтем Баш, Еміне Бозкурт, Ніль Демет Гюнґор, Мехмет Тан, Айсіт Тансель та ін.

У ході освітньої реформи в Туреччині 2006–2012 років такі вчені, як Севіль Атлама, Еміне Демірай, Февзіє Сайилан та ін., висвітлювали проблеми в системі середньої освіти в контексті ґендерної нерівності. Зокрема, Ясемін Есен, Фірдевс Хельваджиоглу детально аналізували прояви сексизму і ґендерні стереотипи в текстах і на малюнках в турецьких підручниках, а Суле Токташ розглядала ґендерний розрив у системі професійної освіти.

Метою статті є виявлення ефективності політики уряду Туреччини щодо подолання ґендерного розриву, ґендерної нерівності і ґендерних стереотипів у системі професійної освіти, яка проводиться останні 10 років у співпраці із представниками Європейського Союзу, і можливість використання досвіду Туреччини в реаліях української професійної освіти, де ґендерна нерівність і ґендерні стереотипи досі не подолані.

Виклад основного матеріалу. У багатьох країнах Європи процес інституціоналізації ґендерної рівності відбувся у 1970-х роках, однак у Туреччині процес інституціоналізації рівності жінок та чоловіків у державних установах розпочався у 1987 р. після створення Комітету консультування з питань жіночої політики при Головному управлінні із соціального планування [3, с. 3]. Законодавчим наказом № 422, який був опублікований в Офіційному віснику від 20 квітня 1990 року, було створено «Головне управління з питань статусу жінок». Головне управління з питань статусу жінок було реструктуроване як основний службовий підрозділ Міністерства у справах сім'ї і соціальної політики Законодавчим наказом № 633 про організацію та функції Міністерства у справах сім'ї та соціальної політики, який був опублікований в Офіційному віснику (*Resmî Gazete*) 8 червня 2011 року [10, с. 25]. Нині головне управління з питань статусу жінок здійснює різноманітні проекти коштом міжнародних установ, а результати цих проектів враховуються під час формування політики щодо жінок у Туреччині.

Туреччина довела своє приєднання до руху країн за підвищення статусу жінок і просвіти жінок та дівчат, підписавши деякі міжнародні документи, наприклад «Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації проти жінки» (CEDAW), «Пекінську платформу дій», «Найробіські перспективні покращення положення жінок». Окрім них, «Декларацію прав дитини», де зазначена необхідність підтримки і захисту дітей з метою забезпечення їх повною освітою, «Світову декларацію про освіту для всіх», що приділяє особливу увагу ґендерній дискримінації в освіті. Однак ґендерну нерівність у країні ще досі не подолано [3, с. 5].

Освітня система відтворює стереотипні ролі для жінок та чоловіків, і ці ролі відбиваються на професійному та освітньому виборі хлопчиків і дівчат. Дівчата, як правило, беруть участь у програмах загальної освіти та професійно-технічної освіти, які в майбутньому допоможуть їм отримати «жіночу» роботу. Як показують дослідження, саме члени сім'ї впливають на рішення дівчат під час навчання у середній школі. На рівні університетської освіти дівчата віддають перевагу соціальним наукам, тоді як хлопці частіше йдуть на технічні кафедри [2, с. 31]. Дівчата віддають перевагу факультетам стоматології, фармації, літератури, мов, історії та географії, науки, освіти, образотворчого мистецтва, теології та архітектури, студенти чоловічої статі переважають на факультетах медицини, техніки, агрокультури, ветеринарії, економіки та адміністративних наук. Дослідженнями було виявлено, що понад 70% студентів факультетів технічних наук є студентами чоловічої статі [9, с. 30].

У Туреччині немає жодних законів, які б перешкоджали дівчатам користуватися перевагами

дошкільної, початкової, середньої, професійно-технічної освіти або вищої освіти. Однак є помітні відмінності між жінками та чоловіками, які відвідують навчальні заклади у сільських та міських районах, різних географічних регіонах країни та у містах різного рівня розвитку [2, с. 34]. У відносно слаборозвинених регіонах, таких як Східна та Південно-Східна Анатолія, середній рівень освіти нижчий, ніж в інших регіонах країни. У цих регіонах традиційні норми та цінності, пов'язані зі стереотипними ролями жінок у навчанні, заважають дівчатам продовжувати навчання. Деяких дівчат ще досі змушують брати шлюб у дуже молодому віці. Ще одна перешкода в цьому плані – низький дохід у родині. Сім'ї з низьким рівнем доходу неохоче відправляють своїх доньок до школи [3, с. 9].

Останніми роками низка міжнародних організацій провели дослідження із ґендерної нерівності в освіті Туреччини, було запропоновано заходи із розв'язання цієї проблеми, проаналізовано показники порівняно із кількома іншими країнами світу. Діяльність уряду і громадських організацій в цьому напрямі велась на законодавчому і практичному рівнях. На законодавчому рівні у співпраці уряду Туреччини з представниками ЄС було підготовлено «Проєкт щодо поліпшення ґендерної рівності» для забезпечення рівних можливостей у суспільстві для жінок нарівні із чоловіками і для захисту прав жінок. Одним із результатів проєкту стало підготування Національного плану дій щодо ґендерної рівності, який було застосовано не як окремий елемент політики, а у контексті попередніх домовленостей щодо досягнення ґендерної рівності в основних політичних документах, таких як Дев'ятий план розвитку (2007–2013 рр.), Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Пекінська платформа дій та Цілі розвитку тисячоліття.

Крім того, на практичному рівні міжнародні організації, приватний сектор у співпраці з громадськими організаціями втілювали в життя такі проєкти, як «Приводьте дівчат у школу» (“Haydi Kizlar Okula”), «Тату, відправ мене до школи» (“Baba Beni Okula Gonder”), «Матері й дочки разом у школі» (“Anne-Kiz Okuldayiz”), «Кампанія підтримки шкільного навчання дівчат» (“Kiz Cocuklarının Okullasmaına Destek Kampanyası”), «100% підтримка освіти» (“Egitime %100 Destek”) і т.д. [1, с. 66]. Крім того, було видано циркуляр № 2010/38, опублікований Міністерством національної освіти, «Залучення дівчат до середньої освіти» (Özellikle Ortaöğretimde Kiz Cocuklarının Okullasmaını), який регламентував заходи із підвищення рівня залучення до школи дівчат, сприяння їхньому переходу до системи середньої освіти та забезпечення того, щоб жодна дівчинка не залишалася поза системою освіти.

У ході такої ініціативи було завершено проєкт «Підвищення рівня відвідуваності шкіл дівчатами-2» (KEP-2). У 2018 році була запланована підготовча робота до проєкту «Школа для дівчат» з громадським бюджетом 3 млн 250 тис. турецьких лір [10, с. 25–26].

Яскравим прикладом активної участі у цьому процесі турецького суспільства стала велика національна кампанія, у якій активну участь брали ЗМІ. Кампанія «Підтримка освіти для дівчат» розпочалася у 53 містах, а згодом і у 81 місті Туреччини. Для підтримки сімей, які не можуть направити своїх дітей до школи через бідність, також було виділено регулярну економічну допомогу. Вперше дівчатам було надано більше фінансової допомоги, ніж хлопчикам [3, с. 7]. У 2011 році розпочався проєкт «Підвищення показників охоплення освітою спеціально для дівчаток II (ISEG)», а на другому етапі проєкту було підвищено якість та потенціал середньої освіти у професійно-технічних школах, зокрема, збільшилися показники охоплення дівчат і жінок шляхом розширення доступу до професійних навичок та компетентностей дівчат та жінок, які націлені на ринок праці. Проєкт «Підтримка ґендерної рівності в освіті» також спрямовано на усунення негативних наслідків ґендерних стереотипів, підтримку ґендерної рівності для дівчат та хлопців у школах та формування ґендерно чутливого ставлення в освітній системі [10, с. 28].

Що до охоплення дівчат системою освіти Туреччини: завдяки зусиллям урядовців і освітян кількість дівчат у початковій освіті збільшилась до рівня, коли ґендерний розрив практично закритий. Однак розрив у середній освіті все ще існує, хоча він і зменшився до 2,5 відсотка. Тому подальші дії уряду повинні бути спрямовані не лише на реєстрацію дівчат до школи, а й на те, щоб вони залишалися у формальній системі освіти. Для того щоб досягнути цю мету, найбільш прийнятною є структура, в якій вся формальна обов'язкова освіта складається з блоків. Оскільки Туреччина вже реорганізувала свою систему освіти, важливо, щоб уряд продовжував робити все можливе для того, щоб нова система освіти не сприяла тому, щоб дівчата кидали навчання в школі, особливо в сільській місцевості. Зусилля щодо того, щоб дівчата залишалися у школі пов'язані насамперед із занепокоєнням, що дівчат не слід позбавляти права на навчання, а також є частиною всебічного підходу до попередження ранніх шлюбів підлітків, нав'язаних батьками. Забезпечення безперервного навчання дівчат у школі також є важливим для збільшення їхніх шансів стати економічно незалежними, а також сприяння зусиллям національної економіки у досягненні цілей на 2020 та 2023 роки.

Середня освіта охоплює всі загальноосвітні, професійно-технічні та технічні навчальні заклади,

які забезпечують 4-річну обов'язкову, формальну чи неформальну освіту. У звітах за останні роки зазначається, що рівень охоплення середньою освітою, до якої належать всі школи/установи, які надають загальну, професійну і технічну освіту, протягом останніх років постійно зростає.

Хоча чистий показник охоплення середньою освітою у 2006/2007 навчальному році становив 56,51%, у цілому для хлопців і дівчат він становив 60,71% і 52,16% відповідно. Стосовно 2018/2019 навчального року він становив 84,2%, а для хлопчиків і дівчат – 84,5% і 83,8% відповідно [11, с. 23]. З 5 649 594 учнів, які продовжують навчатись у системі середньої освіти, 46,64% становлять дівчата; із 1 793 391 учня, які навчаються в системі професійної освіти, 39,5% становлять дівчата [11, с. 23].

У 2006–2007 навчальному році у професійно-технічних навчальних закладах кількість дівчат становила лише 39% від загальної кількості студентів. У цих школах немає ґендерного балансу, а професійні школи все ще розглядаються як освітня альтернатива переважно для студентів чоловічої статі порівняно із загальноосвітніми. Беручи до уваги те, що майже половина країн ОЕСР досягла ґендерного балансу, а у деяких країнах кількість дівчат-студенток перевищила кількість хлопців-студентів, турецький дослідник Мехмет Тан стверджує, що національна система освіти Туреччини поки що не зазнала успішних зрушень у зміні ґендерного дисбалансу у середній освіті таким чином, як це було здійснено в початковій освіті [6, с. 49].

Хоч ще з 1975 року до Технічних шкіл для дівчат і до Технічних шкіл для хлопчиків можуть залучатися учні обох статей, традиційний розподіл за ґендерною ознакою значною мірою не змінився. Той факт, що кількість так званих Технічних професійних шкіл для хлопчиків удвічі перевищує кількість так званих Технічних професійно-технічних шкіл для дівчат, також свідчить про те, що ці школи неформально призначені для студентів чоловічої статі, а не для студенток-дівчат. Що стосується вивчення розподілу статей за типом професійно-технічної школи, то тенденція, відбита у Звіті TUSIAD за 2000 р., сильно не змінилася. У технічних професійних середніх школах для дівчат 80% студентів все ще становлять жінки, а в технічних професійних середніх школах для хлопчиків відсоток дівчат становить лише 12% [4, с. 73]. Водночас статистика показує, що в період з 2000 по 2008 рік кількість учнів протилежної статі в цих школах зросла. Тобто це означає, що ґендерно зумовлений вибір сімей студентів може бути змінений відповідно до умов зайнятості та збільшення нових напрямів зайнятості, які вже не кодифіковані за статтю [6, с. 49–50].

Мехмет Тан звертає увагу і на інші сфери ґендерно зумовленого вибору студенток професійних

шкіл. Так, в Анатолійських професійних школах медичних послуг 80% студентів становлять жінки. Навпаки, у деяких закладах, таких як Професійні школи торгівлі та туризму або Професійні школи спеціального навчання для інвалідів, кількість студенток менша. У звіті TUSIAD також зазначається, що дівчата з бідних, надзвичайно релігійних чи консервативних сімей зараз частіше навчаються вдома за допомогою програми Відкритої середньої школи, яку надає і забезпечує держава. Фактично кількість жінок, які навчаються за такими програмами, подвоїлася [6, с. 49]. Більшість дівчат навчається у Технічних коледжах для дівчат, в Анатолійських професійних школах охорони здоров'я та в школах Імамів Хатіпів. Чисельність дівчат у школах Імамів Хатіпів означає, що все більше сімей заохочують своїх доньок до релігійної освіти в цих школах. Ці школи від початку були призначені для навчання майбутніх імамів (священнослужителів) та хатіпів (проповідників), які потім отримували призначення державних службовців у мечетях. Насправді, ця посада є ґендерно зумовленою як чоловіча, оскільки жінки не можуть бути імамами. Вони можуть лише служити як проповідники для жіночої аудиторії та проводити додаткові релігійні служби при Управлінні релігій [6, с. 50–51].

Такі неурядові організації, як *Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği* (Товариство підтримки цивілізованого життя) та *Anne Çocuk Eğitim Vakfı* (Фонд освіти матері та дитини), а також світські політичні партії лівого спрямування вважають, що перехід шкіл Імамів Хатіпів із системи професійної освіти до системи загальної освіти є загрозою єдиній національній системі освіти, яка заснована на світських принципах. Однак релігійні політичні партії за підтримки релігійно орієнтованого населення надали поштовх для збільшення чисельності цих шкіл та формування альтернативного загальноосвітній школі каналу освіти.

З огляду на перелічені вище загрози система професійної освіти Туреччини не залишилась осторонь від ініціатив і заходів із подолання ґендерного розриву в освіті. Генеральне управління професійно-технічної освіти при Міністерстві національної освіти у співпраці із декількома організаціями здійснило такі проєкти:

– Акціонерне товариство турецьких тракторів і сільськогосподарських машин (*Türk Traktör ve Ziraat Makinaları A.Ş.*), Фонд планування і здоров'я сім'ї (*Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı* (TAPV)), Турецький фонд освіти (*Türk Eğitim Vakfı* (TEV)) 14 грудня 2016 року підписали протокол з метою забезпечення сфери машинобудування і сільського господарства кваліфікованими робітницями; допомоги студенткам, які планують працювати в машинобудівній галузі, в отриманні освіти; підтримати студенток, які потребують сти-

пендій, та підвищення рівня обізнаності студентів, їх сімей і викладачів про ґендерну рівність.

– Між Міністерством Національної освіти й Технічним університетом міста Бурса 05.12.2017 було підписано протокол з метою сприяння навчанню кваліфікованих кандидаток-інженерів у технологічних галузях. Це дає змогу дівчатам вибирати професію відповідно до своїх інтересів та здібностей.

– Проєкт «Технічна підтримка вдосконалення ґендерної рівності в освіті», який був започаткований Міністерством національної освіти у 2014 році та тривав протягом 24 місяців, мав на меті усунення негативних наслідків ґендерних стереотипів, сприяння ґендерній рівності, поширення ґендерної рівності серед дівчат та хлопців у школах та ґендерно чутливого підходу у всій системі освіти. Він був реалізований у 40 пілотних школах, у тому числі у 10 пілотних провінціях (Ерзурум, Батман, Самсун, Ізмір, Малатія, Шанлюрфа, Караман, Мардін, Трабзон, Сівас).

– Для забезпечення ґендерної рівності в освіті є дуже важливим, щоб зміст навчальних програм, підручників та навчальних матеріалів був чутливим до ґендерної рівності і водночас зазначені матеріали не передавали студентам стереотипи про ґендерні ролі, не містили прихованих чи очевидних повідомлень, які б впливали на їхню поведінку. В рамках заходів щодо вилучення з підручників зображень, завдань, текстових повідомлень, які містять дискримінацію, у 2012 році була розроблена електронна система, за допомогою якої педагоги оцінюватимуть підручники у формальних та неформальних навчальних закладах, пов'язаних з МОН. Відповідно, того ж року було прийнято Положення про підручники та навчальні засоби, і в цьому Положенні було зазначено, що в книгах пропонується підхід, який підтримує основні права і свободи людини та відкидає будь-яку дискримінацію.

– Головне управління середньої освіти, Міністерство у справах сім'ї, праці й соціальних служб, благодійний фонд «Лімак» і Програма розвитку ООН (ПРООН) своїм проєктом «Програма для ліцеїв проєкту «Дівчата-інженери Туреччини», який вони всі разом реалізували, мають на меті сприяти тому, щоб старшокласники віддавали перевагу інженерним факультетам відповідно до своїх інтересів і здібностей безвідносно до ґендерної приналежності шляхом підвищення свідомого ставлення студентів, їхніх батьків і вчителів до питань ґендерної рівності та професійних упереджень, а також ознайомлення з інженерними професіями. Цей проєкт було реалізовано у 2017–2018 навчальному році у 50 пілотних школах у 10 провінціях: Анкара, Анталія, Артвін, Чанаккале, Елазиг, Хатай, Стамбул, Кіркларелі, Мугла та Сіірт.

У рамках навчальних тренінгів, організованих для викладачів Міністерством національної освіти, 682 особи взяли участь у 16 курсах «ґендерна рівність та освіта», організованих у 2018 році; в рамках освітніх заходів для родин було влаштовано 400 навчальних тренінгів, в яких взяли участь 9 942 людини [11, с. 26].

Висновки й пропозиції. З огляду на перераховане вище, можемо зробити висновок, що у подолатті ґендерного розриву в середній і професійно-технічній освіті Туреччини великою проблемою лишається менталітет жителів цієї країни. Навіть якщо там і приймаються найкращі, прогресивні закони з відмінними механізмами захисту, але через владу, яка не прихильна до ґендерної рівності, ці закони не покращують становище жінок і дівчат. Система середньої освіти Туреччини відтворює стереотипні ролі для жінок та чоловіків, і ці ролі відбиваються на професійному та освітньому виборі хлопчиків і дівчат.

Завдяки зусиллям урядовців і освітян Туреччини кількість дівчат у початковій освіті збільшилась до рівня, коли ґендерний розрив практично закритий. Однак розрив у середній освіті все ще існує, хоча він і зменшився до 2,5 відсотка. Тому подальші дії уряду повинні бути спрямовані не лише на реєстрацію дівчат до школи, а й на те, щоб вони залишалися у формальній системі освіти, а також на продовження просвітницької роботи з органами місцевого самоврядування і батьками.

Список використаної літератури:

1. Atlama S., Özsoy C. Eğitimde toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Türkiye'nin karıştırmalı analizi. *Uluslararası 7. Bilgi, ekonomi ve yönetim kongresi bildiriler kitabı*. Yalova, 2013. Pp. 63–77.
2. Bozkurt E. Gender Equality and Turkey's 2023 Goals. *Turkish Policy Quarterly*. 2013. No. 2. Pp. 27–36.
3. Demiray E. Problems in Women's Education in Turkey. Implementations and Suggested Solutions. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*. 2015. No. 1. Pp. 1–12.
4. Durakbaşa A., Karapehlivan F. Progress and Pitfalls in Women's Education in Turkey (1839–2017). *Encounters in Theory and History of Education*. 2018. No. 19. Pp. 70–89.
5. Global Gender Gap Report 2020. *World Economic Forum*. 2019. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf.
6. Tan M. Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliği: Sorunlar, Öncelikler ve Çözüm önerileri. *KAGİDER and TÜSİAD*. 2008. URL: <http://www.tusiad.org:7979/FileArchive/KADINRAPOR.pdf>.
7. Women Matter Turkey 2016 Report. *TÜSİAD*. Pp. 23–27. URL: <https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/9643-women-matter-turkey-2016-reportturkey-1-s-potential-for-the-future-women-in-business>.

8. Baş M. Avrupa Birliği'nde Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Ana Plan Ve Politikalara Yerleştirilmesi: Hollanda, Romanya ve Türkiye Örneklerinin İrdelenmesi. 2011. URL: <https://ailevecalisma.gov.tr/media/2521/meltembas.pdf>.
9. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı, 2008–2013. KSGM. 2008. Pp. 31–34. URL: <https://ailevecalisma.gov.tr/media/6314/toplumsal-cinsiyet-e%C5%9Fitli%C4%9Fi-ulusal-eylem-plan%C4%B1-2008-2013.pdf>.
10. Toplumsal cinsiyet eşitliği ulusal eylem planı (2014–2018). KSGM. 2014. Pp. 24–30. URL: <https://ailevecalisma.gov.tr/ksgm/haberler/toplumsal-cinsiyet-esitligi-ulusal-eylem-plan-2014-2018/>.
11. Türkiye'de Kadının Durumu. KSGM. 2019. Pp. 25–29. URL: <https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/19172/tr-de-kadin-eylul.pdf>.

Korchynska N. Overcoming the gender gap in vocational education of Turkey

The article is dedicated to identifying the effectiveness of the Turkish government's policy to bridge the gender gap, gender inequality and gender stereotypes in the vocational education system, which has been conducted in recent decades in cooperation with the European Union. Although at the legal level Turkey seeks to uphold the rights and freedoms of women and girls by signing some international instruments, such as the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, the Beijing Platform for Action, etc., in practice together with non-governmental organizations and Western partners, it implements many educational projects, while the level of school education coverage here at all levels, starting from primary, remains insufficient. It has been found that there are no laws in Turkey that prevent girls from enjoying the benefits of pre-school, primary, secondary, vocational or higher education. However, there are marked differences between the number of women and men attending schools in rural and urban areas, different geographical regions of the country and in cities of different levels of socio-economic development. Girls usually participate in general education and vocational education programs, which will help them to get a "female" job in the future. At the university level, girls prefer the social sciences, while boys more often go to the technical departments. Statistics show that thanks to the joint efforts of government officials and educators, the number of girls in primary education has increased to a level where the gender gap is virtually closed. However, the gap in secondary education still exists, although it has narrowed to 2.5 percent. Therefore, further actions of the government should be aimed not only at the mandatory registration of girls in school, but also at ensuring that they remain in the formal education system. Analyzing the gender education policy of Turkey, we can conclude that in overcoming the gender gap in secondary and vocational education in Turkey, the mentality of the people of this country remains a major problem. Even if the best, progressive laws with excellent protection mechanisms are passed there, in the hands of a government that is not committed to gender equality, these laws do not improve the situation of women and girls. Turkey's vocational education system reproduces stereotypical roles for women and men, and these roles are reflected in the professional and educational choices of boys and girls.

Key words: gender inequality, vocational education in Turkey, gender sensitive education.